SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 26. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 9, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го ЛЮТОГО 1993. Ч. 26. РІК С.

ВИКРИВАЮТЬ ЗЛОЧИНИ

Полтава (УНІАР). — Тут 1—2-го лютого затримано офіційних осіб та господарських керівників області за зловживання. Під варту взяті, між іншими, керівник фірми „Полтавнафтопродукт" М. Гончаров, директори полтавських молокозаводу та будівельних матеріялів І. Ландар і М. Безпалько. Місцеві газети повідомляють, що до виявлених злочинів причетні також працівники органів внутрішніх справ, а особливо керівництво Кременчуцького нафтопереробного заводу, яких звинувачують у тому, що бельгійській фірмі „Шеміметал" відправлено „понад плян" 17,219.000 тонн нафтопродуктів і в привласненні 100 міл. дол. отриманих від бартерних операцій.

На кордоні біля Новоазовського Донецької області затримано двох громадян Росії, які намагалися провезти 15 кілограмів наркотиків. Про це повідомила пресова служба прикордонних військ.

З Ізмаїлу пресовий центр Одеської військової округи повідомив, що заарештованого підполковника Юхима Айзмана підозрівають в кримінальному злочині. На військовому складі, де він господарював, знайдено невраховаиих 104 холодильних камер, малий цегельний завод „Унітрон", автомобіль „Мерцедес", кілька автомобілів „Жигулі" 2,000 пляшок горілки, багато пляшок шампанського, велику кількість імпортованих меблів, одягу і взуття.

В Одесі, у центральній крамниці алкогольних напитків на Дерибасівській, виявили отруйну горілку, яку продавали в пляшках з яскравими китайськими наліпками. Горілку постачала комерційна фірма з Кривого Рогу.

Генеральний прокурор України Віктор Шишкін на пресовій конференції 3-го лютого заявив: „Корумпованість вразила дуже широкі верстви нашого суспільства. Ми маємо десятки кримінальних справ, починаючи від чиновників виконкомів і закінчуючи працівниками Кабінету Міністрів, найвищого військового апарату, офіцерів Служби Безпеки України. Арештовані вищі офіційні особи в Міністерстві Зовнішніх Економічних Зв'язків, Міністерстві Оборони, в прикордонній і митній службах, у Службі Безпеки, які саме через корумпованість забезпечували перехід через кордон валюти, контрабанди".

Д-р В. БРЮХОВЕЦЬКИЙ В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку влаштовує доповідь ректора університету „Києво-Могилянска Академія" д-ра Вячеслава Брюховецького, на тему „Університет Києво-Могилянської Академії — його роля у розбудові української держави". Доповідь відбудеться у суботу, 13-го лютого, о год. 5-ій вечора в домі НТШ.

ТУРЕЧЧИНА ПІДТРИМУЄ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ В БОСНІЇ

Вашінгтон. — Туреччина повністю підтримує застосування воєнної сили для припинення громадянської війни в Боснії і Ґерцеґовині. Про це заявив турецький президент Тургут Озал, виступаючи в середу, 3-го лютого, в програмі телевізійної мережі Сі-Бі-Ес. На його думку, єдиним способом змусити сербів припинити аґресію проти мусулманського населення в Боснії є прицільний повітряний напад на стратегічні сербські об'єкти.

„Чи підтримуєте ви ідею 'хірургічних повітряних ударів', про яку говорив президент Клінтон під час передвиборної кампанії?" — запитали Т. Озаля в імені Сі-Бі-Ес. „Я думаю, що це треба було зробити раніше, — відповів він. — Тепер трохи запізно, однак ще можливо".

Т. Озал підкреслив, що З'єднаним Стейтам „належить більш важлива роля, ніж іншим країнам" у досягненні в Боснії замирення між ворогуючими сторонами. І якщо Вашінгтон, який досі не виказав великого бажання схвалити мирний плян, не прийме його, ніхто не зможе змусити його зробити це.

Щодо становища самого турецького президента, то підготовлений міжнародними посередниками мирний плян не має шансів на успіх. „Я не дуже вірю, що плян є реальний. Він розчленовує Боснію... В головному він відповідає тому, що вже здійснюють серби, — „етнічним очищенням". І я ніколи не повірю, що коли на полі бою одна зі сторін виходить переможцем, то можна буде змінити ситуацію. Це вдасться лише після досягнення рівноваги сил".

Коротко заторкнувши іракську тему, Т. Озал погодився з думкою, що президент Іраку Саддам Гуссейн повинен зрезиґнувати зі свого поста. „Треба запровадити в Іраку демократію. Це розв'язало б усі проблеми Близького Сходу — як теперішні, так і майбутні", — додав Т. Озал.

Об'єдналися фонд і спілка

Харків (УНІАР). — Тут 30-го січня на 2-ій Конференції Українського Національного Фонду Допомоги Інвалідам Чорнобиля ухвалено рішення про його об'єднання зі Спілкою „Чорнобиль".

Як заявив президент фонду Юрій Багров, „ідея про об'єднання двох організацій виникла після того, як Кабінет Міністрів поділив на дві категорії інвалідів та ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС. Нині у нас велика сила і ми захищатимемо свої права та слідкуватимем як Уряд і парлямент виконують свої обіцянки".

В Україні є 27,000 інівалідів та близько півмільйона ліквідаторів аварії на ЧАЕС.

В ПАР тривають безпорядки

Йоганнесбург, ПАР. — Як повідомляють південноафриканські газети, в ці дні у Совето, чорному передмісті Йоганнесбургу, продовжувалися безпорядки і сутички поліціянтів з таксівкарями і їхніми прихильниками. В середу, 3-го лютого, поліція стріляла в натовп водів, які підпалили два автобуси на дорозі поблизу Совето. Стало відомо, що тоді поранено одного водія, котрий намагався кинути в автобус пляшку з запалювальною сумішшю. Крім того, було ще декілька випадків нападів на автобуси в самому передмісті. поліція виявила одну таксівку зі значним запасом таких пляшок.

Вуличні безпорядки почалися в понеділок, 1-го лютого, коли чорні таксівкарі виступили з протестом проти нібито грубого поводження з ними інспекторів шляхової поліції і вимогою державних субсидій — таких, які дістає автобусна компанія ПУТКО. Таксівкарі заблькували всі дороги, що ведуть до столиці, а після того, як державні служби розблькували шосейні шляхи, вступили в бійку з поліцією. Наступного дня, у вівторок, таксівкарі прибули до столиці і організували демонстрацію протесту проти арешту своїх товаришів. Протягом цих двох днів поліція декілька разів застосовувала сльозоточивий газ і вогнепальну зброю. Об'єктом нападів таксівкарів найчастіше ставали автобуси компанії ПУТКО. Вони є головним транспортовим засобом для чорних мешканців Совето. Декілька автобусів було спалено. У висліді сутичок з поліцією один таксівкар загинув і одного було поранено.

В середу, 3-го лютого, міністер юстиції Південно-Африканської Республіки Гернус Кіль запровадив у столиці ПАР надзвичайний стан, після чого спеціяльні підрозділи поліції оточили передмістя Йоганнесбургу, заборонивши в'їзд у місто мікроавтобусів з Совето. Автобуси ПУТКО також перестали обслуговувати мешканців Совето.

Рух громадського транспорту відновився в четвер, однак надзвичайний стан ще не скасовано.

БАЛЬ СУМА

Іст Ратерфорд, Н.Дж. — Спілка Української Молоді в Америці влаштовує баль дебютанток, який відбудеться у суботу, 13-го лютого в Шератон Медовлендс готелі, дорога ч. 3 в Іст Ратерфорді. В програмі — вечеря о год. 7-ій вечора, забава — о 9-ій, презентація дебютанток — о 10-ій. Гратиме оркестра „Темпо". Аранжери — Ліда Микитин, Ярослав Палилик. Вечірній стрій обов'язковий. У справі замовлення місць та квитків слід телефонувати до Крайової Управи СУМ (212) 477-3084.

ВІРМЕНІЮ СПІТКАЛА ТРАГЕДІЯ

Єреван. — Вірменія все глибше поринає в економічну і енергетичну кризу, яка набуває маштабів справжньої національної трагедії.

Вибух на лінії газопроводу поблизу вірменсько-грузинського кордону, що стався 23-го січня, ще більше погіршив й без того тяжке становище. В республіці панує темрява. В мешканнях нема ні світла, ні огрівання, ні телефонічного зв'язку.

Біду доповнюють сильні морози. Єдине джерело тепла у столиці і в інших містах — багаття. Вздовж доріг протягом багатьох кілометрів вирубано дерева, ціна на дрова росте буквально з кожною годиною, а вартість однієї літри бензини дійшла вже до 750 рублів. Якщо врахувати, що місячна платня, наприклад, лікаря, виносить 2,500 рублів, то стає зрозуміло, що мало хто може дозволити собі користуватися автом.

Вулицями вірменської столиці бігають зграї голодних псів, вже є багато випадків їхнього нападу на людей. Єреванські шпиталі забити трупами, бо землекопні механізми стоять через брак пального. Відбути похорфони в нормальний спосіб стало неможливо.

Республіканські власті мало що годні зробити, щоб вивести Вірменію з цієї катастрофи. У зв'язку з конфліктом довкола Нагорного Карабаху Азербайджан повністю припинив доставу для вірменів газу і нафти. Енергетична бльокада з азербайджанського боку виявилася просто смертельною, бо, поперше, нема відповідних доріг, щоб довозити нафту з Ірану, подруге — громадянська війна на території Грузії практично позбавила Вірменію можливости діставати нафту з Росії, потретє — Туреччина тільки „по краплях" пропускає через свою територію у Вірменію автотранспорт з гуманітарною допомогою.

Власних можливостей подолати енергетичну кризу республіка не має, оскільки свою єдину атомову електростанцію змушена була зупинити ще в 1988 році.

Греція зайняла нове становище щодо проблеми Македонії

Атени, Греція. — Уряд Греції змінив своє становище щодо проблеми визнання Республіки Македонії, заявивши, що справа про назву останньої повинна бути розглянута міжнародним арбітражем, рішення якого Атени вважатимуть остаточним. „Це — нове становище уряду", — підкреслив представник кабінету міністрів Васіліс Мангінас, коментуючи заяву прем'єр-міністра Греції Константіноса Міцотакіса, з якою він виступив недавно на болгарській телевізії.

Раніше Атени заявляли, що ніколи не визнають суверенітету колишньої югославської республіки Македонії під її попередньою назвою, бо вона дає привід до незаконних територіяльних претенсій до Греції, в склад якої входить область Македонія. З цієї причини Греція бльокувала визнання Македонії Европейською спільнотою.

Офіційний представник уряду не уточнив, чи буде Греція висувати якісь попередні умови, які передбачали б виключення з назви республіки слова „Македонія". Ніякі остаточні пляни відносно арбітражу ще не зформульовані, пояснив він.

На думку політичних коментаторів, зрушення у становищі грецького уряду, який раніше твердо заявляв, що ні під яким видом не визнає сусідню республіку, якщо вона не змінить назву, пояснюється запляновaним обговоренням цієї проблеми в Організації Об'єднаних Націй.

У Торонто відбудеться виставка картин Л. Шанти

Торонто. — Тут в галерії Канадсько-Української Мистецької Фундації, 2118 — А Блюр вул. захід, відбудеться виставка 60-ох найновіших картин Людмили Шанти на акварельному папері. Відкриття виставки в неділю, 7-го лютого, в год. 3-ій по полудні. Виставку відкриє відома мисткиня Ірина Носик. Також буде мистецька програма в якій виступлять заслужені піяністи з України Неля та Юрій Кречковські.

Виставка присвячена вільній українській державі та її меценатам і фундаторам КУМФ Славі та св. п. Михайлові Шафранюкам.

Виставка триватиме до 20-го лютого 1993 року. Ґалерія відкрита від понеділка до суботи від 12-ої до 6-ої вечора, в неділі від год. 1-ої до 5-ої.

В УІА відбудеться сольовий концерт В. Винницького

Ню Йорк (Г.К.). — Тут у суботу, 13-го лютого, в Українському Інституті Америки відбудеться сольовий концерт піяніста Володимира Винницького з серії „Музика в Інституті". В програмі — твори Л. ван Бетговена, Ф. Якименка, Ф. Шопена та Й. Брамса. Початок о год. 8-ій вечора. Квитки в ціні 20 дол., сеньйори — 10, студенти — 5 дол. можна замовити, висилаючи чек на UIA — MATI, 2 East 79th Street, New York, N.Y. 10021, або телефонуючи до Екзекутивного Директора УІА Андрія Пащука (212) 772-2884 або (212) 288-8660.

Лавреат міжнародного конкурсу піяністів ім. Маргарити Лонг і Жака Тібо в Парижі (1983), Володимир Винницький походить зі Львова. Він випускник Львівської музичної школи ім. Соломії Крушельницької та Московської консерваторії. Після закінчення освіти В. Винницький працював викладачем Київської консерваторії, сполучуючи викладацьку працю з активною концертовою діяльністю (піяніст виступав з концертами по Україні та інших колишніх совєтських республіках, як також в Европі). Після приїзду до ЗСА в 1991 році В. Винницький дав багато сольових концертів у таких містах як Чикаґо, Бостон, Філядельфія, а також в Музично-мистецькому центрі повіту Ґрін, Н. Й. Піяніст теж виступив як соліст з Норвест Чикаґо симфонічною оркестрою і з сольовим концертом у „The Phillips Collection Sunday Afternoon Concert Series" у Вашінґтоні.

„Ви рідні — привітали нас нашим звичаєм — хлібом"

Група дітей і вчителів з Києва біля будівлі УНСоюзу.

(Світлив: Роман Воронович)

Джерзі Ситі, Н.Дж. (О. Кузьмович). — У молодої учительки Віри Худолій дивно блищать очі, коли вона, присівши біля мене в часі полуденка в Українському Народному Союзі, з цілою щирістю висловлює свої враження із гостини у нас.

„Знаєте", — каже вона, — „нам було незвичайно гарно та добре ці два тижні на американській землі. Нас приймали, показували країну та її життя наші американські господарі, але щойно сьогодні в останньому дні перебування, я тут відчула, що я серед рідних, своїх, близьких. Ви привітали нас так по нашому — хлібом і ми відразу зрозуміли, що ви і ми — це одне".

Мені хочеться притиснути до грудей цю молоду Віру, як і тих інших, які сидять при гостинно застелених столах великої залі Українського Народного Союзу, в якій довелося вже стільки разів в останніх роках вітати гостей з України.

Тим разом у вівторок, 2-го лютого, нашими гостями були учителі, спонзори та учні із сімох шкіл у Києві, які перебували два тижні у Балтиморі на вимінній програмі, що проходить

(Закінчення на стор. 3)

ВЕЧІРКА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Тут у суботу, 13-го лютого в клюбі „Уляна", 205 Бейнбридж, відбудеться товариська вечірка українських професіоналістів з нагоди Дня Валентина. Вечірка відбуватиметься від год. 9-ої вечора до 3-ої ранку. Вступ вільний. Для тих, хто бажатиме переночувати в готелі „Голідей Інн", будуть кімнати по зниженій ціні. За дальшими інформаціями слід телефонувати до Уляни Мазуркевич (215) 922-4152.

Обговорюють закон про столицю України

Київ. — Українське радіо повідомило, що правний статус і функції Києва має визначити закон про столицю України. Державна адміністрація запропонувала проєкт такого закону для широкого обговорення.

Проєкт передбачає утворення столичної округи з єдиним соціяльно-економічним комплексом. Місто і область зберігатимуть адміністративно-територіяльну самостійність. Передбачено також вибори посадника та уряду міста, міської ради із 70-ох депутатів.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 4-ГО ЛЮТОГО, американський Сенат подарував президентові Биллові Клінтонові його першу законодавчу перемогу, схваливши законопроєкт про тримісячну безплатну відпустку для працівників у випадках наглої медичної потреби без загрози втрати праці. Голосами 71 до 27 Сенат схвалив цей законопроєкт, а в п'ятницю, 5-го лютого, Президент поклав на ньому свій підпис, роблячи його законом. Скоре переведення в життя цього законопроєкту, на думку аналітиків, є підкресленням зі сторони Уряду президента Б. Клінтона, що домашні проблеми, які за попереднього Уряду відкладалися, тепер, як й було в передвиборчій кампанії обіцяно, стали найважливішими. Закон відноситься до підприємств, які затруднюють 50 і більше осіб.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ Гиллари Клінтон відвідала Капітоль та відбула цілий ряд зустрічей з сенаторами обидвох партій, починаючи від провідника сенатської більшости Джорджа Мічелла з Мейн до двох впливових республіканських сенаторів Роберта Дола з Кензасу та Джана Чейфі з Ровд Айленду. Знавці стверджують, що на особу, яка не має жодного офіційного урядового статусу, за вимком дружини Президента, Г. Клінтон своєю поведінкою та авторитетністю показала, що з нею треба рахуватися не тільки як з Першою лейді, але як з впливовою особою в Білому Домі.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ УРЯДУ президента Билла Клінтона заявили, що ЗСА покищо відклали можливість полагодження балканської кризи військовою силою. Натомість ЗСА намагаються дипломатичним шляхом змодифікувати запропоновану мирову угоду колишнім секретарем Державного департаменту Сайрусом Венсом і колишнім британським міністром закордонних справ лордом Овеном, які діють в імені Організації Об'єднаних Націй та Европейської спільноти. Урядові чинники відмовилися назвати конкретні пропозиції, але заявили, що зусилля спрямовані на те, щоби вони були сприємливі також для боснійських мусулманів.

РЕЧНИКИ ФБІ ЗАЯВИЛИ минулого тижня, що припинено розслідування внутрішніх дисциплінарних переступлень рядових членів бюра, яких притягнено до відповідальности за такі самі провини, в яких оскаржено також директора ФБІ Вілліяма Сешенса. Цю акцію зроблено без відома директора ФБІ, щоби запобігти зростаючим напруженням внутрі бюра з приводу подвійних стандартів — одних для звичайних рядовиків, а інших для керівництва. Крім того керівники ФБІ наполягають, щоби Білий Дім зробив якнайскорше своє рішення про майбутню долю директора В. Сешенса, бо є неможливо втримати будь-яку етичну дисципліну серед рядового членства без вирішення етичних переступлень його директора.

У СВІТІ

ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХІЇ ВАЦЛАВ ГАВЕЛ проголосив амнестію для в'язнів, засуджених на термін до трьох років за „злочинии, пов'язані з проявленим недбальством". Це вже друга амнестія, яку заініціював Гавел. Першу було проголошено 1-го січня 1990 року, коли Гавел став президентом Чехо-Словаччини після повалення комуністичного режиму в країні. Тоді з тюрем вийшло до 20,000, в тому числі й політв'язні.

ІЗ ЗАКЛИКОМ ДО АТЕНЦІВ обмежити споживання води звернувся прем'єр-міністер Греції Константінос Міцотакіс. Він сказав, що тільки надзвичайні заходи можуть допомогти країні дати собі раду з засухою, якої в Греції не було вже 100 років. Відтепер кожна родина в грецькій столиці може споживати лише певну кількість води. Заборонено поливати сади і городи, не можна наповнювати приватні і муніципальні басейни.

МІНІСТЕР ПАКІСТАНСЬКОГО уряду Рана Чандр Сінгх особисто підпалив склад з 84 тоннами гашишу і героїни, перед тим обіллятих бензиною. Цю акцію було проведено як свідчення твердих намірів пакістанських властей вести рішучу боротьбу з наркобандами. Цими днями парлямент країни прийняв закон, згідно з яким торгівля наркотиками буде каратися смертю. Тим часом західні спеціялісти в ділянці боротьби з наркобизнесом є певні, що успіх можливий тільки тоді, коли власті візьмуть під свою повну контролю райони вирощування маку.

В СЕРЕДУ, 3-ГО ЛЮТОГО, німецька поліція провела широку операцію, спрямовану на знищення грамофонних платівок, магнітофонних записів, компактних дисків і відеокасет з виконанням нацистських пісень. Ця операція проводилась в 9 з 14 німецьких провінцій. У висліді обшуків в студіях звукозапису і мешканнях рокмузикантів поліція конфіскувала до 70,000 платівок і записів пісень а також велику кількість зброї.

ЯПОНСЬКИЙ ЕСТРАДНИЙ СПІВАК Ясунорі Сугавара має намір 21-го березня ц.р. їхати в Антарктику і там виступати з концертом, щоб піснею закликати мешканців усіх континентів світу до миру і дбайливого ставлення до довкілля. За 25 років своєї кар'єри Сугавара виступав у 40 країнах, давав добродійнницькі концерти в таборах для втікачів з Азії й Африки, в 1978 році його сольовий концерт відбувся в головному бюрі ООН в Ню Йорку, а в 1988 році він співав на вершині Фуджі, найвищої гори в Японії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year* $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Треба звертати позичені гроші

Нюйоркський щоденник „Волл Стріт Джорнел", найповажніший і найбільш авторитетний інформатор та інтерпретатор у справах економіки, кинув у числі з 4-го лютого ц. р. негарне світло на підхід Росії до своїх грошових зобов'язань. Коли Росії загрозив голод — вона звернулася до Америки з просьбою прислати транспорт пшениці. Американський Уряд дав ґарантію на позику, яку дав Росії один французький банк. Але Росія не лиш не платила нічого на сплату боргу, але й не платила відсотків. Борг становив 258.8 млн. дол., відсотки досягли 360,000 дол. Французький банк, не отримавши нічого від свого російського боржника — звернувся до Америки, як ґаранта цієї позики. Таким чином — сучасна Росія, яка переживає важку економічну кризу, підрізує довір'я до неї власною несолідністю. Можна би виправдувати цю несолідність — відсутністю твердої валюти у російській державній касі. Але ж „Ню Йорк Таймс" з 1-го лютого ц. р. писав в обширній статті, яка починалася на 1-ій сторінці, про „більйони долярів", що їх вивозять за кордон злодії державного майна.

Знаємо, що і в Україні діяли „мафії", які використовували тимчасовий стан хаосу для розкрадання державного майна, і що щойно новий прем'єр Леонід Кучма почав виарештовувати цих злочинців. В Україні боротьба із злочинством складна, бо тамошній апарат внутрішньої безпеки був завжди в руках ворожих українській державності російських комуністів, — в Росії нема цієї проблеми, бо там КҐБ був на послугах комуністичної влади, а після упадку комунізму реорганізовано поліцію, користуючись ніби чесним і льояльним до влади російським елементом. Виявляється, що тамтешній режим не панує над ситуацією навіть у ділянці охорони державного майна.

Це проблема не тільки Росії. Вона близько стосується й України, яка не має ще власної валюти з необхідним підкладом для неї, — не має запасів золота і потребує великих фондів для переведення приватизації, стимулювання малих торговельних підприємств та для розвитку рідної культури, яка щойно в умовинах політичної свободи, може будувати всі види і всі ступні шкільництва, опікуватися музеями, творити непроминальні вартості науки, літератури й мистецтва. Все воно вимагає коштів. Але ще далека дорога до придбання усіх отих власних коштів. Покищо увага Уряду України зосереджується на економіці, докладніше — на переході з контрольованої системи на вільний ринок. Очевидно — народ і його країна зискує пошану у широкому світі високим рівнем своєї культури, своїми науковими дослідами й винаходами. Це є проблема пріоритету — що найпотрібніше народові не завтра — позавтра, а сьогодні.

Наведений вгорі сумний приклад Росії диктує обережність у затяганні великих позик у закордонних банках. Не слід передчасно тішитися, що такий-то закордонний банк чи така-то багата чужа країна раді позичати Україні поважні фонди. Позичити легше як звернути. Ця правда відома кожній громаді, кожній родині і кожній відповідальній людині. Це належить теж до „абв" національної економії. Вихід із цього завороженого кола у двосторонніх торговельних договорах, у здоровій фінансовій політиці, у побудові рентовних, а не дефіцитових торговельних і промислових верстатів. Тому не слід ремствувати, що й у господарській ділянці процес повільний. Експеримент Боріса Єльцина і його недавнього прем'єра-економіста Ґайдара з чимшвидшим переходом на вільний ринок — не вдався. Нетерпеливість і в політиці, і в економіці — погана риса.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Н. Осока

ПРО ПІСЛЯКОМУНІСТИЧНИХ МІЛЬЙОНЕРІВ

I

Доповідаючи в парляменті 23-го січня прем'єр-міністер України Леонід Кучма сказав: „Три місяці тому я виступив перед вами як кандидат на посаду прем'єр-міністра України. Для мене і тоді не були таємницею маштаби економічної катастрофи, що насувається. Я відверто попередив, що незалежно від перших кроків Кабінету Міністрів, економічна ситуація найближчим часом буде різко погіршуватися. Нині стала реальністю тотальна комплексна загальнодержавна криза..."

Очевидно, прем'єрові нелегко було промовляти ці слова, але від суворої дійсности втекти неможливо. Народ повинен знати правду. Президент України Леонід Кравчук та голова Верховної Ради України Іван Плющ також на останніх своїх пресових конференціях заявляли, що Україна нині переживає не просто інфляцію, а суперінфляцію, навіть параліч.

З іншого боку, відомо, що минулого року, незважаючи на засуху, в Україні зібрано цілком достатній урожай, щоб не купувати продовольство за кордоном. А олію й цукор Україна навіть продає в обмін за нафту. Знаємо і те, що в Україні, як і в інших країнах колишньої імперії, з'явилося багато мільйонерів, число яких зростає, ніби гриби після дощу, незважаючи на інфляцію.

Тож не лише кожен з нас, а й багато закордонних політиків і фахівців намагаються збагнути, що ж насправді відбувається на території недавнього СССР.

Англійська телекомпанія Бі-Бі-Сі-1 півроку тому показала документальний фільм, який засвідчує, що колишня компартійна еліта фактично і досі перебуває при владі й керує комерційними структурами, створеними за допомогою грошей КПСС, завчасно обміняних на тверду валюту й переведених в банки західніх країн. Новітні мільйонери розповіли перед телевізійною камерою, що допомагають їм старі зв'язки. „Ця система дуже ефективна, і вона діє", — заявив московський торговець нерухомістю Андрєй Чужакін, який раніше був працівником ЦК КПСС. Його колеґа з міжнародного відділу ЦК КПСС Анатолій Смірнов, якому свого часу доручили знищити секретні фінансові документи, розповів, що існував плян вкласти гроші у вигідні підприємства „через стару систему надійних людей". Ішлося про вузьке коло партійних керівників. Для здійснення біржових операцій, вони мали надійних людей, які добре знали працю закордонних банків та розумілися на імпортно-експортних справах. Головно, це офіцери і генерали КҐБ, які працювали за кордоном.

Що сотні їх нині стали бизнесменами і мільйонерами знають усі, однак механізм їхнього збагачення знають лише втаємничені. А що все таємне рано чи пізно стає відомим, то і ці таємниці почали вириватися „на волю". З'явилося чимало друкованих матеріялів. Серед них цікаві факти є в інтерв'ю, що його взяла Тетяна Савицька в одного з московських бизнесменів і надрукувала в газеті „Новоє Русскоє Слово" з 26-го січня ц. р. На запитання, як в Росії виникають мільйонери, бизнесмен попросив, щоб у газеті не називали його імени і лише тоді погодився дещо розповісти.

„Загальна схема така: російська фірма бере валютні і рубльові кредити в банку; підписує контракт з закордонним постачальником, але не прямо, а через офшорну фірму... Офшорна фірма, це така, яка не здійснює операцій в тій країні, де зареєстрована. В моєму випадку, це фірма, зареєстрована за кордоном, але заснована тими ж фізичними особами, які заснували тутешню (тобто московську). Фактично це — наша філія. Скажімо десь у Франції ми знайшли постачальника взуття по 10 дол. за пару. Контракт з цим французом підписує наша офшорна фірма, яка перепродає це взуття нашій же російській фірмі уже по 13 дол. за пару. Різниця в три доляри, помножена на кількість пар закупленого взуття, осідає на рахунку офшорної фірми, тобто на нашому рахунку за кордоном".

З подальшої розповіді випливає, що в Росії те взуття продається вже по 15 дол. за пару. Купити ж його за 10 дол. і прямо продати в Росії за 15 (без офшорного посередника) не вигідно, бо в такому випадку треба платити податок з 50-відсоткового доходу. Кожен намагається показати дохід не більше, ніж 5—10 відсотків. А там — чи продадуть те взуття, і коли продадуть, байдуже. Голов не показати мінімальний дохід, а максимальний покласти до кишені.

А що ціни у валютних крамницях Росії вищі, ніж за кордоном на ці ж самі товари, теж річ зрозуміла. Тут враховуються видатки на перевезення, на податки, на зарплатню продавцям, на відсотки за кредит, на хабарі, завдяки яким отримано кредит, на оренду приміщення, на відкуп від ракетирів тощо. Приблизно 150 відсотків початкової вартости товару закладається в його кінцеву ціну. Щоб отримати роздрібну ціну, здебільшого множать на 2,5 ціну виробника. Тобто, 50-відсотковий надлишок створюється з огляду на стан нинішньої економіки.

Продовження буде.

Марія Храплива

Дещо про недугу Альцгаймер

Наше існування, як повноцінної, інтеліґентної істоти, полягає на нормальному функціонуванні нашого мозку й нервової системи. Людський організм — це немов одна велика і скомплікована хемічна ляборатарія, а рушієм і контролем того комплексу є мозок.

Найперше погляньмо, як відбуваються функції мозку. Враження від наших чуттів-змислів (зору, слуху, смаку, нюху й дотику), а також із нутра організму, йдуть дорогою нервової сітки до мозку. Там вони є спрямовані до відповідних центрів для тих змислів і до головної частини мозку. Її зверхня чолова й вискова смуга — це тонка й пофалдована верства мозку. Там відбувається інтерпретація отриманих вражінь і передача інформацій.

Функції мозку виконують основні його клітини — неврони, яких є коло сто більйонів. Вони мають одне, або два відгалуження, які становлять нервову систему. На кінцівках відгалужень є тоненькі волосинки, що відбирають, або передають враження та інформації. Неврони є двоякі, залежно від напряму, в якому вони передають сиґнали: до- чи від мозку. Одні неврони дістають дорогою свого відгалуження сиґнали від наших чуттів — це передавачі. Вони інтерпретують їх та імпульсами передають їх до сусідніх невронів відбирачів. Відбирачі несуть ті зворотні та інтерпретовані вже інформації від мозку до відповідних частин тіла й м'язів дорогою свого відгалуження. Це спрощена схема дії невронів.

Передача інформацій відбувається почерез відступ між цими двоякими невронами. Неврони-передавачі виділюють струмками-імпульсами зі своїх кінцевих волосинок хемічну сполуку ацетилхолин в напрямі до невронів-відбирачів. Через розпад цієї сполуки на дві наснажені молекули-йони, витворюються пульсуючі електричні хвильки, які можна навіть занотувати. Ці електричні імпульси — це сигнали-інформації, які вкінці побуджують-стимулюють відповідні реакції м'язів, залоз та всіх процесів організму. Тоді ми бачимо, чуємо, розуміємо, відчуваємо і т. д.

Недуга Альцгаймер унеможливлює нормальне функціонування мозку. Вона є пов'язана з процесом старіння і дегенерує клітини нервів-невронів. На їхніх вітках твориться осад, а в кінцівках і в самих клітинах постає заплутана, волокниста маса амілоїд. Наступає занидіння невронів і розлад, атрофія мозку, а з тим і заник інтелектуальних і фізичних спромог організму. Мозок перестає інтерпретувати враження. Навіть, як і доходять до нього, наприклад, слова, він не має змоги пов'язати їх і надати їм сенсу. Зникає пам'ять, мова, орієнтація, врешті й контроль над фізичними функціями. Вкінці й гасне життя. Цей злощасний процес триває коло сім літ. В Америці два мільйони людей заатакувала ця недуга. У віці понад 65 літ — 7 відс., а у віці понад 85 літ — 20 відс., людей того віку. Раз процес розладу мозку зачався, немає способу, щоб його затримати, чи сповільнити. Нема теж засобу, щоб запобігти цій недузі, ані теж нема діягностичного тесту на недугу Альцгаймер.

У дозрілому віці людський організм не може творити нових невронів, на місце тих, які „зужилися". Через це й наша пам'ять часом дещо затирається. Але не кожне сповільнення пам'яті є ознакою недуги. Під час процесу старіння деякі неврони завмирають. Однак, навіть як тисячі їх перестануть діяти, то це лиш незначна кількість зі сто більйонів їх. Лиш патологічний, загальний, поступовий процес атрофії мозку є зв'язаний з недугою.

При автопсії жертви цієї недуги, крім змін у структурі невронів, знайдено в мозку брак невропередавача-сполуки ацетилхолину та ненормально високу концентрацію металу алюмінію, як теж і деякі ненормальності у 21-му хромосомі. У зв'язку з хромосомом можна припускати, що ця недуга має також генетичний компонент. Катаклізми такі, як тяжка операція, або упадок зі зламанням клуба у старому віці можуть зумовити й нидіння мозку.

Недуга Альцгаймер є болючою трагедією для родини хворого. Поміч лікарів обмежується лиш до порад і заохоти пацієнтів до активности по своїй умовій і фізичній спроможности. Замкнені і темні кімнати не вказані для хворого. Вони пригноблюють і дезорієнтують. Зате перебування й зустрічі з близькими людьми є побажані, а заохота до спільної участи у щоденних подіях викликує у хворого сенс співучасти, активности й осягу. Розмови повинні бути прості, а все неесенціональне пропущене. Допоміжними засобами, які орієнтують хворого, є годинник, великий календар, радіо, телевізор, а вночі мале світло. Медична опіка й чужі люди повинні себе повторно ідентифікувати. Все це відпружує хворого. Ліки, які побуджують метаболізм у мозку, мають протилежні наслідки. Лиш на прояви неспокою, депресії, чи параної що часом є одним із проявів недуги, лікарі можуть допомогти ліками. В пізнішій стадії недуги є потрібна цілковита піклувальна обслуга.

Недуга ця дістала свою назву від німецького невропатолога Алоїза Альцгаймера, який 1907 року зідентифікував і описав її прояви.

Роман Гавриляк

ЧОМУ УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ У НЮ ЙОРКУ

Управа Українського Музею у Ню Йорку приступає до інтенсивної кампанії збірки фондів на новий будинок УМ. Як нам відомо УМ на протязі свого 17-літнього існування виконує дуже важливу ролю амбасадора української культури в Америці. Відколи настало нове відродження в Україні, яке увінчалося проголошенням суверенности та самостійности нашої батьківщини, завдання та роля УМ значно поширилися та ці події поклали нові та важні завдання перед цю інституцію.

Однак найбільшою перешкодою для виконання цих завдань стало його саме скромненьке приміщення (Гляди „Свобода" ч. 131 з 11-го червня, 1992 р., „Новий будинок УМ у Ню Йорку"). Досі УМ віднаймав своє приміщення від Союзу Українок Америки на Другій авеню на долині міста в Ню Йорку. Воно маленьке та цілковито непридатне для УМ з його програмою, експонатами та здобутим дотепер престижем. У давніших часах, коли ще Україна була під большевицькою займанщиною УМ в тодішньому приміщенні, якби віддзеркалював долю українського народу, був придушений та без можливостей дальшого розвитку. Однак тепер, у новій дійсності української самостійної держави таку репрезентацію української культури, яку можна створити в теперішньому приміщенні УМ, цілковито неможливо допустити в обличчі існування української держави, одного з численніших народів Европи, з виглядами на майбутню могутність.

УМ в Ню Йорку — це не є тільки справа українських жителів цього міста, чи навіть стейту Ню Йорк, він є справою усієї нашої громади в поселеннях на американському континенті. Місто Ню Йорк, найбільше місто тепер найпотужнішої держави світу, стало світовою столицею культури, мистецтва, музики, як також торгівлі, та навіть світової політики. Це місто відвідують мільйони жителів цієї країни та чужинців з різних країн. Однією з перших атракцій цього міста є численні музеї, що їх щоденно відвідують маси людей. Частина цих відвідувачів попадає теж в УМ. Наша громада мусить подбати, щоб ці відвідувачі винесли якнайкращі враження про Україну та її культуру, відвідуючи наш музей. Однак, як це можна осягнути, маючи маленьке та невідповідне приміщення теперішнього музею, де більша частина кращих експонатів мистецтва є на перехованні, бо їх виставити немає місця? Тому придбання достатнього нового приміщення для УМ стає чи не найважливішим імперативом для нашої громади. В часі, коли закріплюється самостійна українська держава, справа гідної репрезентації культури її народу — це конечність, а занедбання цього стане непрощеним гріхом усіх членів нашої громади.

У дальшому, наша громада мусить подбати, щоб в майбутньому наші нащадки, американці українського походження, могли з гордістю самі оглядати та показувати іншим культурні здобутки та спадщину своїх предків, які прийшли сюди не з якоїсь держави третього світу, але що вони є нащадками народу з 1000-літньою історією і багатою культурою, та в цей спосіб здобувати прихильність інших народів світу до відновленої української держави та її народу.

УМ у Ню Йорку якраз у цю пору має виконати ще одне, нове та велике завдання допомоги Україні, тепер, коли закріплюється українська держава. Після розвалу тюрми народів — Совєтського Союзу діячі культури з України щойно тепер дістали першу змогу нав'язувати контакти із Заходом після довгих років ізоляції від решти світу. Вони сюди приїжджають та УМ дає їм першу змогу вийти зі своїми творами на світове форум, влаштовуючи їхні виставки, та уможливлюючи їм контакти з іншими тутешніми мистецькими середовищами та музеями, щоб вони могли запізнатися з теперішніми осягами та новими течіями у мистецві, від яких вони були ізольовані впродовж більшої частини цього століття. Провідні діячі та управителі музеїв з України приїжджають сюди вивчати нові методи колектування та захоронення цінних експонатів вживаючи нові методи та модерну технологію, і в цьому УМ стає для них першим та майже єдиним помостом, який лучить їх зі Заходом.

Директор Національного Музею у Львові Андрій Новаківський вважає, що здвигнення престижевого Українського Музею в Ню Йорку є конечно потрібне для посилення культурних взаємин України зі Заходом, та цей музей має стати культурною амбасадою України в Америці. Вважаючи цю справу під цю пору, як одну з найважливіших, він знаходить та реалізує способи матеріяльної допомоги, хоч як воно є тяжко в теперішніх обставинах в Україні, щоб причинитися до збільшення будівельного фонду для Українського Музею в Ню Йорку.

Заходи придбати відповідне приміщення для УМ тривають уже віддавна. Попередніми роками управа Музею закупила будинок вартости —1,250.000 дол.

(Закінчення на стор. 3)

Наталія Кібець

М. ПОНЕДІЛКОВІ У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

I

Час летить неймовірно швидко, і не зчуєшся, як і сам попадеш в „сеньйори". Не дуже то в моді вони сьогодні, довго живуть, пенсію мають побирати, а держава грошей не має, сама в більйонових витратах і сперечаються в Конгресі чи треба брати податки з пенсій?!... Шкода, що наш славний гуморист — Микола Понеділок скоро відійшов у засвіти, він би знав, як то розписати ці події. Оце, йому було б уже 70 років.

Народився М. Понеділок 24-го вересня 1922 року в родині заможних господарів з Херсонщини Василя і Дарії Панасенків. Маючи одинадцять років, він, як і більшість українців, Східньої України окупованої комуністичною владою Леніна-Сталіна та їхніх послідовників пережив страшний голод 1933 року. Дитячими очима дивився на те страхіття; не пізнавав людей, яких любив і добре знав і не міг, як дитина зрозуміти, чому називають їх ворогами та чому й чого мають вони вмирати. Защо їх карають?!...

Переживши все це, — скоштував він, як то кажуть-досить, все ж закінчив середню школу і поїхав мандрувати по „не об'ятних просторах Совєтського Союзу". Відбув військову службу в Дніпропетровську і за це навіть в спогадах ненавидів його. Потім попав в Одесу, бо там вліті легше було дістати працю вантажника з кораблів і на кораблі, від збіжжя, ярини й овочів починаючи, таранькою (на сонці сушена риба) кімчаючи, з чого в більшості користали студенти вузів Совєтського Союзу.

Думка пробитися „в люди" не лишала його. Тут він вступає до Одеського університету, але минуле хвостом тягнеться за ним. Під час окупації німцями України (Друга світова війна) у 1944 році Микола Понеділок попадає у Німеччину. Після закінчення війни і всіх скитань по Німеччині в 1949 році виїздить до Америки, де й проживав до останніх своїх днів, лише час від часу, міняючи місця осідку.

Літературну творчість М. Понеділок почав у 1947 році перекладами на українську мову творів німецьких і французьких драматургів. Написав три п'єси з підсовєтського життя: — „Знедолені", „Лейтенант Фляєв" і „А ми тую червону калину". Перша приязнь М. Понеділка з музами почалася від Мельпомени. Виступаючи в театрах українських таборів у Німеччині після Другої світової війни, головно під керівництвом Йосипа Гірняка Микола Понеділок почав писати невеличкі гуморески, які читав тодішній українській публіці здебільша обдертій і голодній. Його гуморески і його читання припали слухачам до серця, а згодом, коли він у році 1951 переїхав до Ню Йорку ці гуморески і їхня рецитація поклали підставу під унікальну на еміграції популярність письменника.

Перші дві збірки М. Понеділка „Вітаміни" (1957 р.) і „Соборний борщ" (1960 р.) В-во Юліяна Середяка — Буенос-Айрес, художнє оформлення Бориса Крюка, віддзеркалювали початковий період його літературного розвитку. До них входили незлобливі гуморески, які мали нємалу мистецьку вартість, а фейлетони і сатири подавали вже ознаки непересічного таланту письменника, в яких його спостережливе око вміло проникнути не лише у психологічні нетри героїв, але й тонке відчуття української мовної стихії.

Усі ці жартівливі історії, треба розуміти, як культурно-критичні твори, звернені у бік нашого перебування з усіма його комічними сторінками. Засоби боротьби з людською глупотою у щоденному житті, з людським цинізмом у політиці; легкий жарт і гуманну поблажливість, клясичний ґротеск і глибоку іронію. Микола Понеділок щиро і незлосливо сміється з людських типів з їхніх еґоцентричних вдач і примітивних навиків, а з тим примушує читача також сміятися й задуматись. Ці дві збірки клали тривкий фундамент у творчості М. Понеділка і визначили його місце в українській еміграційній літературі.

У 1962 році вийшла ще одна його книжка „Говорить лише поле..." — (новелі, нариси, оповідання). „Гомін України" — Торонто, Онт., Канада. Короткий вступ до збірки без заголовку починається зверненням до українського поля. „— Поле! Моє ти зеленаве, вітрами й небом пещене, дощами купане і променем голублене. Твоєї широти очима не осягнути, твоєї степової волі нікому і нічим не скути... Ти прекрасне, поле! Найпрекрасніше з-поміж найкращих писанок... Ти безмежний живий килим, мережаний стежками і посріблений козацькими могилами й горбами... Поле! Я належу до твоєї неосяжної родини... Я прив'язаний до тебе, поле, прив'язаний, як рідний єдиний син до матері..."

Продовження буде.

Чому...

(Закінчення зі стор. 2)

на 6-ій вулиці в сусідстві інших українських установ, який дотепер вже повністю виплачено завдяки жертвенности української громади. Однак цей будинок у теперішньому його стані є непридатний для приміщення музею, величиною він вистачаючий, отже його треба перебудувати коштом — 3,500.000 дол.

Положення цього будинку при 6-ій вулиці має своє велике оправдання та користі. В цій околиці, в найближчому сусідстві, згуртовано багато українських установ: церква, школа, Пласт, СУМ, українські банки, Дім Організацій Визвольного Фронту, Народний Дім, Дім Спортового Клюбу, та різні інші українські комерційні підприємства. Окрім цього в сусідстві знаходяться різні інституції вищого навчання, Купер Юніон Н-Вай-Ю, а вкінці недавно відкритий відділ славного музею Ґуґґенгайма.

Новостворений Комітет Збірки Фондів на Новий Будинок УМ розпочинає тепер посилену кампанію збірки фондів, проголошує рік 1993 Роком Українського Музею, та звертається до всіх членів української громади допомогти у цій акції та її успішно завершити якнайскоріше, щоб наша громада могла гордитися великим здобутком — новим репрезентативним та престижевим будинком Українського Музею в Ню Йорку. Жертвуймо щедро на цю благородну ціль!

ВЕРХОВНА РАДА і Генеральна прокуратура Російської федерації домагаються від латвійських властей згоди на переведення колишнього командира омонівців Сергєя Парфьонова, засудженого в Ризі за злочини проти незалежної Латвії, до російської тюрми. Однак у ці дні видання Парфьонова стала вимагати й Литва, оскільки її прокуратура дістала докази, що російський злочинець брав участь у нападі на митний пост Смеліне в травні 1991 року.

Бучацька трагедія

В Бучачі у день перепоховання.

Був той день сумним, і все ж днем торжества справедливости і людської пам'яті до мертвих, що знайшли свій упокій в гробі лише через півстоліття. Площа перед церквою св. Покрови в Бучачі. Центральна дорога і хідники давно вже не знали стільки людей, скільки зібралося їх 1-го листопада 1991 року. Тисячі бучачан та жителів довколишніх сіл з самого ранку йшли до церкви з хоругвами, національними прапорами, квітами. Вони йшли, аби перепоховати останки по-звірськи закатованих енкаведистами 50 років тому людей.

Майже три роки минуло від того часу, як жахлива вістка сколихнула мешканців району і області. У підвалах згаданої церкви в центрі міста, після повернення її греко-католикам, віруючі, розкопуючи захований колись церковні дзвони, знайшли — страшно подумати — тлінні останки вбитих дітей, дідусів і бабусь, жінок, серед яких, як свідчить медична експертиза, троє були вагітними. Всього розкопали тоді останки 148 осіб. Відтак на весні і вліті приїжджали до Бучача різні комісії, працівники обласної прокуратури, судово-медичних органів. Районова прокуратура розпочала слідство з приводу цієї справи, але очевидців тієї трагедії, свідків, які могли б щось конкретно сказати, як заявляла прокуратура, відшукати не вдалося. Так, в тому часі, перших років „перестройки", ще таких відважних свідків і пильних комісій не було. Тоді лише судово-медична експертиза назвала приблизну дату „смерті": 45-50 років. Та для бучачан, як зрештою і для всіх галичан, котрі в 1940—50 роках зазнали масових знущань і тортур з боку комуністичного режиму в тюрмах Львова, Станіславова, Чорткова, Тернополя та ін., не було жодною таємницею, що це справа рук кривавих недолюдів-енкаведистів Ще й досі місто пам'ятає, як після закінчення війни недалеко церкви св. Покрови в триповерховому будинку нова совєтська влада примістила свій страшний апарат — районний відділ НКВД. За його стінами, наскрізь просоченими людською кров'ю, в день і вночі лунали страшні крики-зойки катованих. Доносилися стогони з підвалу, де, до речі, аби замаскувати сліди, комуністи розпорядилися відкрити кафе „Рибка". Воістину нічого людського, святого у тих зайд не було. Про це, зокрема, розповідала після Панахиди на перепохованню закатованих, Ганна Петрівська з села Ріпинці, яку в тому будинку колись катували сталіністи. Тільки чудом вдалося її втекти, вискочивши з вікна другого поверху. Однак такі втечі вдавалися далеко не кожному. Не поталанило і тим діточкам, і їхнім матерям, яких знайшли у підвалі через стільки років. Вони, як виявилося, були родичами-дружинами, батьками, дітьми вояків УПА. Аби змусити повстанців здатися в руки енкаведистів, вони арештували їхніх близьких, обіцяючи: вийдете з лісу — відпустимо ваших заарештованих. Однак упісти знали, що ворогові вірити не можна. Розлючені кровопивці з нечуваною жорстокістю знущалися над невинними жертвами. Закатувавши цих півтори сотні невинних людей, вони, щоб замаскувати сліди, закопали замучених у церковному підвалі.

Лише через півстоліття народ довідався ще про один конкрентний злочин комуністичної зграї, і люди прийшли на молитву. Священики греко-католицької церкви на чолі з Владикою Павлом Василиком відправили Панахиду. Владика у своєму скорбному слові назвав комуністичну ідеологію диявольською і закликав усіх вути пильними, бо й сьогодні не всім сусідським державам подобається, що Україна стала незалежною державою. В таких умовах мусимо єднатися у змаганнях її закріпити.

В похоронах взяли активну участь віруючі місцевої автокефальної православної церкви св. Миколая із своїм настоятелем.

Одинадцять домовин, серед яких три дитячих і одна із священиком, пронесли до стін колишнього будинку НКВД, де тепер плянується відкрити Музей жертвам сталінізму, а потім похоронили в спеціяльно вимурованій гробниці коло церкви. Лунає салют українських вояків. Жалібно, з відгомоном зривних плачів і зітхань, звучить „Вічная пам'ять..."

Після перезахоронення відбувся багатотисячний траурний мітинг, на якому виступали голова міської Ради Юлія Гнида, представник президента України в Тернопільській області Роман Гром'як, представник президента України у Бучацькому районі Ілля Козира, народні депутати обласної Ради Володимир Колінець і Ярослав Демидась, доцент Тернопільського Педінституту Ірина Данилюк, поет Олег Герман, учасниця Визвольного Руху зв'язкова УПА Ганна Петрівська. Усі вони з болем серця говорили про лихоліття нашого народу, закликали до єдности. Бо всі вони, ті сотні тисяч, що загинули в 40—50 роках, прийняли мученицьку смерть лише за те, що були патріоти своєї рідної України, любили свій народ, прагнули стати вільним. Плачучи, слухали тих слів учасники. Бо хіба сьогодні ми не хочемо бачити Україну незалежною? То чому не вчимося з нашої гіркої історії, а знову ступьємо на дорогу конфронтації й ворогування. Про це пригадувалось на мітингу. І здається, що розходилися учасники трагічної події, зрозумівши: майбутє України в наших руках і залежить від національної згоди.

Розповідь Василя Тракала, редактора газети „Нова Доба" у Бучачі,

записав **Василь Дідюк**

„Ви рідні..."

(Закінчення зі стор. 1)

оце вже третій рік. Від учителів довідуємося, що тим разом було 39 учнів, більшість у віці 14—17 років, і 20 учителів та спонзорів поїздки. Виміна між Києвом і Балтимором продовжується і у березні до Києва вирушать американські учні та їхні учителі на два тижні, щоб побувати у домах своїх друзів та прислухуватись до шкільних лекцій.

Питаємо учителів в який спосіб вибирали вони учнів на цю гарну цьогорічну поїздку і довідуємося, що вибір проходив конкурсом і передумовою було знання англійської мови. Це знання мають також присутні учителі, які майже з правила вписуються на наше прохання у журналістичний нотес по-англійськи, подаючи при тому число своєї школи. Тільки три із учительок підписуються українською мовою і серед них саме наша щира В. Худолій, заступник директора школи ч 80.

Про цю „свою" школу В Худолій нам розповідає багато і підкреслює зокрема, що усі часи, коли інші школи Києва були чисто російськими — їхня завжди була українською і збереглася такою, не зважаючи на усі труднощі. Тепер у ній три рази стільки учнів, як було досі, та школа має на жаль обмаль добрих українських підручників. Згадуємо їй за видання Фонду Допомоги Школам України і за випуск чотирьох перших книжечок а В. Худолій просить, щоб її школі дісталося якнайбільше такого матеріялу. Ми бачимо у неї глибоке зацікавлення українізацією шкіл і обіцяємо звернутися до організаторів видань, щоб заглянули при нагоді на „Печерську", де ця школа знаходиться.

Учні та учителі сидять спокійно при довгих столах, видимо втомлені, бож це останній день і від'їзд домів зближається швидкими кроками. При полуденку, на початку якого усіх їх тепло привітала головний предсідник УНС Уляна Дячук, вияснюючи що таке УНС та як старається він допомогти тепер Україні, зокрема шкільництву, учителі та учні розповідають про оглядини Ню Йорку, Вашінґтону, Філядельфії та про життя в американських родинах. Все це було для них нове, цікаве і немов короткий сон. Серед учнів нашу увагу звертає усіх скромного дівчати, що когось нам дуже нагадує. Справді, це дочка нашого здається першого знайомого з України „нових часів", Володимира Яворівського, Олеся, яка, дещо отягаючись, вияснює хто вона, але обіцяє передати від нас привітання батькові.

Як оплатили дорогу до ЗСА усі ці учні — питаємо їхніх учителів — і довідуємося, що для кожного найшлися спонзори в Україні, звичайно із підприємців, та деякі із цих спонзорів приїхали разом із прогулькою. Для всіх за виімком одної із провідниць — це перше перебування в ЗСА. Від'їжджають повні переживань, як каже у своєму прощальному слові Ольга Тверська, яка дякує У. Дячук і УНС за цю теплу українську гостину в Джерзі Ситі, яку вони напевно не забудуть. Вона теж передає головному предсідникові У. Дячук скромні дарунки, з яких найкращий — тризуб, що його виконала одна із учасниць прогульки Ганя, що скромно приймає оплески присутніх.

Усі гості відвідали відтак ще приміщення бюр УНС, редакцій „Свободи", „Українського Тижневика" і друкарню, де їм відповідні пояснення давали Варка Бачинська, Андрій Воробець і редактори газет.

Обдаровані течками, що їх підготовила В. Бачинська із ювілейним альманахом у 100-річчя „Свободи", календарями, приборами до писання і сорочинками з емблемою УНС, наші гості після спільної світлини біля будинку УНС від'їхали автобусом на летовище ім. Кеннеді, щоб „Україною" повернутися до рідного Києва.

А нам залишився ще надовго звук щирих слів молодої учительки, з блискучими від сліз очами: „Ви наші рідні—бо привітали нас предвічним українським звичаєм: хлібом!"

ПЕРЕСТАВЛЕНО ЗАГОЛОВКИ

У „Свободі" з суботи, 6-го лютого, друкарський чортик переплутав заголовки переносів статтей з другої сторінки на четверту. У переносі на четвретій сторінці, де є „Програма..." має бути „Талант...", і навпаки. — Ред.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

У 20-ту річницю смерти М. Почтаря

Шаленим темпом пролітають роки. Не відстають від них і світові події. Міняються не лише уряди і уклади держав, вигляд міст і сіл, технологія та різні „моди", а змінюються навіть і людські вартості та мораль. Що колись було „нормою" — стає рідкістю, що було „табу" — стає стандартом... Часи міняються... Лише колись зміни забирали століття і десятиліття, — тепер приходять протягом місяців і днів...

Проте в житті одиниці, цієї незначної молекули космосу, інколи буває, що час ніби зупиняється. Тобто, час летить собі далі, а зупиняєтеся лише Ви, і потім якось не можемо його здогнати та прилучитися до його темпа. 20 років тому таке притрапилося і мені. Несподівано, негадано я нагло втратила чоловіка — батька малих дітей, втратила свою мрію, свого лицаря...

Час — цей легендарний „найкращий лікар" — цим разом завів: рана то загоїлась, але каліцтво залишилося...

Дивлюсь на пройдені роки — їх 20. Де вони поділись, що принесли? Інколи здається, що я й досі розгублено стою над відкритою могилою, а все діється якось поза моєю свідомістю...

Якось виросли і пішли своїм шляхом діти. Якось поховала батька і маму, чоловікового брата... Якось стояла над чиєюсь іншою свіжою могилою, чи то в дійсності, чи лише в думці.

Спочивають уже вічним сном багато осіб, які колись подавали мені помічну руку, а між ними: д-р Володимир Гук, сотник Юрій Кононів, проф. Симон Вожаківський, інж. Микола Семанишин, Федір Луцишин та багато інших... Останніми роками були болючі втрати і серед моїх колишніх шкільних друзів та навіть їхніх дітей... і взагалі знайомих. І кожна втрата забирала частинку й мого серця...

20 років важким тягарем сіли на плечі, зламали й змінили багато дечого. Змінився світ, змінилася і я. Чи мій лицар впізнав би в теперішній жалюгідній істоті свою колишню любов? А в моїх думках і пам'яті — він назавжди залишиться лицарем, без закиду й догани...

Рідшають і слабіють ряди людей, які знали і любили Михайла Почтаря, співпрацювали з ним чи то на студентській ниві, чи в сумівських лавах, чи в різних громадських організаціях. Нехай ці рядки пригадають їм його живий образ та спільно пройдену дорогу й працю для української справи.

Людмила Почтар

У глибокому смутку ділимося вісткою, що 26-го січня 1993 р. відійшов у вічність наш дорогий земляк

бл. п.

ЄВГЕН ЛУЦЬКИЙ

довголітній і невтомний скарбник Комітету Станиславівщини, кооператор в Україні, заслужений громадський і спортовий діяч на еміграції.

Складаємо щирі співчуття дружині Оксані, доньці Світляні Андрушків з родиною, синам Борисові з родиною та та Маркові.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Центральний Комітет Станиславівщини

Ділимося сумною вісткою, що в четвер, 4-го лютого 1993 р. на 68-му році життя відійшов у вічність наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І БРАТ

бл. п.

АДАМ ГНІДЬ

учитель, письменник, перекладач.

Залишив у смутку:

дружину — ПАМЕЛЮ
сина — МАРКА
братів —
БОГДАНА з родиною
ЛЮБОМИРА з родиною
РОМАНА з родиною
та родину в Україні

ПОХОРОН о год. 9-ій ранку в понеділок, 8-го лютого в церкві св. Михаїла у Менвілл, Н. Дж., а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Управа Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку

ділиться зі своїм членством сумною вісткою, що дня 26-го січня 1993 р. упокоївся в Бозі співосновник Клюбу, довголітній член управи та книговод Клюбу

бл. п.

ЄВГЕН ЛУЦЬКИЙ

проживши 84 роки трудолюбивого життя.

ПАНАХИДА за упокій душі покійного була відправлена в похоронному заведенні П. Яреми 29-го січня, а ПОХОВАНО покійного 30-го січня 1993 р. на цвинтарі Gate of Heaven, Mt. Pleasant, N. Y.

Опечаленій родині покійного найглибші вислови щирого співчуття складає

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО КЛЮБУ в НЮ ЙОРКУ

У ЗВ'ЯЗКУ З НЕДАВНІМ вбивством поблизу афганського міста Джелялябаду чотирьох працівників ООН афганські власті арештували у східній провінції Кангаргар 15 арабів, які, виглядає, причетні до цієї терористичної акції.

ВЕЛЬМИШАНОВНІ ЧИТАЧІ „СВОБОДИ"!

Звертаємося до вас з великим проханням допомогти нам скомплектувати Альманахи УНСоюзу. Це найстарший український альманах, що виходив і виходить в Америці.

Нам бракують такі роки: 1897, 1901, 1902, 1903, 1906, 1921.

Якщо хтось з читачів мав би такі числа, просимо ласкаво надіслати нам, а ми готові за них заплатити бажану ціну, або дозволити нам зробити копії з них.

Редакція „СВОБОДИ"

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

УСВТ „Ч. Січ" (юнаки) — Кугарс СК (юнаки) — 5:1

УСВТ „Ч. Січ" (юнаки) — Скач Плейнс (юнаки) — 2:0

Продовжуються розгривки футбольного турніру в закритій залі „Куґарс" в Мейплвуді. В чергових змаганнях, що відбулися в неділю, 10-го січня, юнацька дружина „Ч. Січі", що її цілком спонсорує УНСоюз, перемогла високим вислідом — 5:1 однолітків клюбу „Кугарс", який організував цей турнір. Ґолі для „Ч. Січі" здобули: Малічишин (2), М. Кена (2) і Дупрі.

В неділю, 17-го січня, „Січовики" зустріли лідера турніру, добру й технічно сильну дружину з міста Скач Плейнс. Ця дружина досі виграла усі чотири відбуті змагання з відношенням голів 11:0. У звітовій зустрічі, що пройшла при участі кількох сотень глядачів, юні „січовики" не тільки показали гру на вищому рівні, але й завдали першої поразки своїм суперникам „сухим" вилідом 2:0. Переможні голі в цих змаганнях здобули Д. Колодій і М. Кена. Крім них у складі дружини виступають: Гарасим, Дупрі, Панас, Малічишин, Самсон, Вислоцький, Креган, Кігічак, Мандзій. Провідник Олег Колодій, тренер Ігор Чупенко.

Жіноча відбиванкова дружина „Ч. Січі" в турнірі ЮСВБА

В неділю, 17-го січня, жіноча відбиванкова дружина „Ч. Січі" взяла участь у черговому „А"-клясовому турнірі Відбиванкової Асоціяції ЗСА, який пройшов в Ню Йорку в спортових залях Гантер Каледжу. Згідно з правилом турніру, на початку змагання проходили у трьох рівнорядних підгрупах по п'ять дружин, а по закінченні їх дружини, що зайняли два чолові місця в підгрупах відбули розгривки за першенство турніру.

Висліди змагань „Ч. Січі":

„Ч. Січ" — Воріорс ВК — 15:17, 15:9
„Ч. Січ" — Скай Вокерс ВК- 15:13, 11:15
„Ч. Січ" — Н. Й. Волейбол ВК — 13:15, 12:15
„Ч. Січ" — Люденвілл ВК- 15:12, 11:15

Згідно з цими вислідами „Ч Січ" зайняла третє місце у своїй підгрупі і цим самим не дійшла до кінцевих розгривок. Склад „Ч. Січі": А. Тершаковець-Томко, Ал. Тершаковець-Завадівська, Е. Андерсон, Б. Боук, Л. Стасюк, Т. Кігічак.

Відзначаються наші юні спортові таланти

Мат Юркевич

Цим разом відзначаємо осяги юного гокеїста Мата Юркевича, учня середньої школи Сітон Голл в Савт Орандж, Н. Дж., сина Юрія Юркевича, колишнього футбольного вихованця УСВТ „Ч. Січ". Недавно в американській газеті „В.' О. Кронікл" асистент спортового редактора тієї газети Рік Блайвайс присвятив цьому нашому талановитому юному спортовцеві довгу статтю, в якій, між іншим, писав:

„В 1991—92 шкільному гокейовому сезоні Юркевич грав у більшості в тіні центрового Рокі Фрітца, який нині є найкращим центровим напасником у стейті. Одначе, як показали виступи збірних на літніх спортових Іграх Ґарден Стейт, Юркевич може стати в сезоні 1992/93 першорядним напасником. Виступаючи в цих іграх у збірній дружині „Схід", Юркевич у великій мірі причинився до здобуття срібних медалів. Він був одним із тих гокеїстів, що чудово виконав для нас своє завдання, — сказав кореспондентові Майк Рейнолдс, тренер збірної. — Я знаю, — продовжував Рейнолдс, — роля Юркевича в сезоні — бути розігруючим (плеймейкером) для центрового Фрітца, але, як показалося в його виступі у збірній, йому під силу стати лідером дружини.

Як показують висліди в першій половині нового гокейового сезону, Рейнолдс не помилився у своїй передбачливості. Досі дружина Сітон Голл провела 10 ігор, з яких виграла 6 і по дві ремісувала та зазнала поразки. В усіх цих змаганнях Юркевич відзначився відмінною грою. В останній з дружиною Бейон, Сітон Голл виграв високим вислідом 8:1, три ґолі з яких здобув Юркевич. Досі на його конті записано 8 ґолів і 4 асисти. Юркевич, як передбачав Рейнолдс, став одним із лідерів дружини Сітон Голл, яку тренує Джан Ворхол.

У розмові з кореспондентом газети „Стар Леджер" Майклом Морелем Юркевич ентузіястично підкреслив: „Ми хочемо здобути для нашого тренера два нові осяги: 250-ту перемогу на його конто, як теж чемпіонат Стейту". Дотеперішній рекорд Ворхола — 247 перемог, 158 поразок і 28 ремісів. Виглядає, що дружина Сітон Голл здійснить першу мету, про яку говорив Юркевич: ще тільки три перемоги потрібні для цього. За другу ще треба попрацювати. Між іншим, Джан Ворхол в 1975 році був учасником семінару тренерів у колишньому СССР.

Коли говоримо про цю гокейову дружину, то з приємністю хочемо відзначити, що в її складі на позиції оборонця успішно виступає Християн Кейбіда, внук члена УСВТ „Ч. Січ" Андрія Кейбіди, головного радного УНСоюзу.

Подав (от)

Потребують нашої допомоги

13-го січня до Проводу УСЦАК надійшов лист-просьба, від Федерації Санного Спорту в Україні такого змісту:

„Шановні Панове!

Після набуття Україною незалежности і визнання НОК України Міжнародним олімпійським комітетом, в Україні була створена в травні 1992 року Федерація Санного Спорту. У вересні 1992 року Федерація Санного Спорту України була прийнята до Міжнародної федерації.

Санний спорт в Україні має давні традиції. Українські спортсмени неодноразово були переможцями та призерами чемпіонатів колишнього СССР. Серед них перший чемпіон СССР Юрій Карякін, п'ятиразові чемпіони СССР брати Микола і Валентин Папірові. В зв'язку з притисканням працівниками спорткомітету СССР українських спортсменів, провідні саночники не мали можливостей брати участь в міжнародних змаганнях. Тільки після розпаду СССР українська саночниця Наталія Якушенко брала участь в XVI зимових Олімпійських іграх в Албертвілі, Франція, де зайняла восьме місце.

Федерація санного спорту України покладає надію на взаємні стосунки і підтримку для подальшого розвитку санного спорту в незалежній Україні.

З повагою, віцепрезидент Федерації Санного Спорту України
В. А. Бароков".

Провід УСЦАК просить симпатиків спорту не забувати про наших спортових друзів, які через важку економічну кризу в Україні не мають фінансових засобів для придбання потрібного інвентаря, одностроїв і тому не можуть брати участи в змаганнях на міжнародній зрені. Пожертви просимо висилати на адресу: USCAK-Fund fot the Rebirth of Sports in Ukraine, 680 Sanford Ave., Newark, N. J. 07106.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

АНАСТАЗІЯ ДІДИК член УНС Відд. 183-го Т-ва ім. Івана Мазепи в Дітройті, Миш. померла 14-го вересня 1992 року на 88-му році життя. Нар. 3-го січня 1904 року в Угрині, Україна. Членом УНС стала 1927 року. Залишила у смутку дочки — Ольгу Рассел з мужем Джорджом і Анну Ґжірардін з мужем Давидом; четверо внуків — Давида Джірардін, Андрія Рассел, Діяну МкКін і Джейн Джекобс; 6 правнуків; шваґерка Перл Шейк з родиною. Муж Анастазії пок. Волтер Дідик довголітній член, організатор і дорадник УНС. Похорон відбувся 17-го вересня 1992 року на цвинтарі св. Ядвіґи в Дірборн Гайтс, Миш.

Вічна Їй Пам'ять!

Катерина Назарк, секретар

СТЕФАН КОВАЛІВСЬКИЙ член УНС Відд. 5-го Т-ва ім. св. Миколая в Асторії, Н.Й. помер 18-го вересня 1992 року на 76-му році життя. Нар. 10-го квітня 1916 року в селі Зубрець, Бучач, Україна. Членом УНС став 1970 р. Залишила у смутку синів: Володимира з дружиною Анною і внуками Андрійком, Ларисою і Павлусем; Юрія з дружиною Кармен; сестру Анну Товпигу в Україні та дальшу родину. Похорон відбувся 21-го вересня 1992 року на цвинтарі Св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Маріон Климишин, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 21-го ЛЮТОГО 1993 р.

Рочестер, Н. Й. Річні збори 367-го Відд. УНС Т-ва „Запорізька Січ" о год. 2-ій по пол. в кафетерії школи св. Йосафата. На порядку — звіти управи, дискусії над звітами, вибір управи на 1993 р. Після сходин товариська зустріч з перекускою. Запрошуємо всіх членів Відділу. — Управа.

НЕДІЛЯ, 14-го БЕРЕЗНЯ 1993 р.

Янґставн, Огайо. Річні загальні збори 348-го Відд. УНС Т-ва ім. Ольги Басараб о год. 2-ій по пол. в залі парафії св. Трійці. Просимо всіх членів прибути на збори. — Стелла Волошин, предс., Марія Макар, секр.

● РОЗШУКИ ●

Looking for fathers family
KAZIMIROW FILIP
born in Kamenets-Podolski in May 1917. Respond in English to:
Olga Sivinski
514 N. Main Street
Amherst, Ohio, U.S.A. 44001

● ДО ВИНАЙМУ ●

ПОМЕШКАННЯ
до винайму, дві спальні, велике подвір'я в Сомерсет, Н. Дж.
Тел.: 1-908-246-2558

●FUNERAL DIRECTORS●

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
проголошує

ПРИДІЛ СТИПЕНДІЙ
НА АКАДЕМІЧНИЙ РІК 1993/94

Згідно з рішенням Стипендійної Комісії у черввні 1988 року

а) Стипендії будуть признані тільки для UNDERGRADUATE СТУДЕНТІВ визнаних каледжів та університетів (які студіюють для одержання свого першого ступеня бакалявра) і для ҐРАДУАНТІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ, які будуть прийняті до каледжу чи університету в часі виплати стипендії. Студенти зі закінченим ступенем бакалявра не можуть складати подання.

б) Студент-аплікант мусить бути АКТИВНИМ ЧЛЕНОМ УНСОЮЗУ (платить вкладку) принайменше ДВА РОКИ при кінці березня того року в якому вносить своє подання на стипендію.

Основи признання стипендій:

1. фінансова потреба
2. предмет студій
3. студійні досягнення
4. активність в українському громадському, а зокрема студентському житті

До Канцелярії УНСоюзу треба прислати НЕ ПІЗНІШЕ ЯК:
31-го березня 1993 р. — виповнений, підписаний і датований ФОРМУЛЯР
1-го травня 1993 р. — всі вимінені ДОКУМЕНТИ і ФОТОЗНІМКИ.

Прохання про стипендію на 1993/94 рік треба складати тільки на нових формулярах, які можна отримати пишучи на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.
30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302